

**ORCHESTRA MATERIAL
ON HIRE**

Konsertto kanteleelle ja jousiorkesterille

Pekka Jalkanen

Concerto for Kantele and String Orchestra

Edition Modus

M 106 C

PEKKA JALKANEN

Konsertto kanteleelle ja jousiorkesterille *Concerto for Kantele and String Orchestra* 1996-97

Kanteleliitto r.y:n tilaus

Ke. Kansantaiteenkeskus, Kaustinen 15.11.1997, Ritva Koistinen, kantele ja Keski-Pohjanmaan Kamariorkesteri, joht. Juha Kangas

Commissioned by the Finnish Kantele Association

Fp: in Kaustinen, November 15, 1997, Ritva Koistinen, kantele and The Ostrobothnian Chamber Orchestra, cond. Juha Kangas

ORCHESTRA MATERIAL ON HIRE

M106C

ISMN M-55003-116-6

© Modus Musiikki Oy

Konsertto kantelelle ja jousiorkesterille (1996-97)

Kantelekonserton aiheet perustuvat romanialaiseen ja kreikkalaiseen musiikkiin. Siihen on kaksi syytä. Opetustyössä aloin jäädä antiikin musiikin koukkuun. Muutamalla tutkimusmatkalla sekä Kreikassa että Romaniassa rupesi tuntumaan siltä, että tämän päivän romanialainen kansanmusiikki on kreikkalaisempaa kuin kreikkalainen, ja sisältää aineksia, jotka Peloponnesokselta ovat jo hävinneet. Modaalinen, avoimia intervaleja suosiva sävelvirta ja *taraf-yhtyeiden* kenttämäinen liekkimeri tuntui otolliselta lähtökohdalta myös kanteleen kannalta. Toinen syy on prof. Timo Leisiön esittämä ajatus, että kantele ja Välimeren piirin arkaaiset kielisoittimet, harppu, lyra ja sitra, ovat jotenkin tekemisissä keskenään. Tästä syystä joku voi kuulla konsertossa arabialaisen *qanunin* tai romanialaisen *tambal-symbaalin* kulkuja.

Konserton perustana on antiikin fryygisen moodin kromaattinen muunnos (a-h-c-dis-e-fis-g). Platonin mielestä sillä oli eroottisuutensa (Venus!) ja kiihkeytensä (kaksi tritonusta) vuoksi tasapainoa järkyttävä ominaisuus, joten sen kanssa sopi olla varovainen. Kirjallisia lähteitä sen sovellutuksista on muutamia alkaen 400 e. Kr., ja se on tämän päivän yleisin moodi niin romanialaisessa kuin kreikkalaisessakin kansanmusiikissa. Asteikko on sovellettu myös "enharmonisesti". Asteikon 3., 7. ja joskus 4. säveli esiintyvät välillä kahdenlaisina, kun puoliaskel jakautuu kahdeksi. Kanteleen viputekniikka mahdollistaa helposti tällaisten liukuvien sävelten ja mikrointervallien käytön. Tärkein kreikkalaislaina on asteikon viritys. Kantele on viritetty pythagorilaisen kvinttisarjan mukaan: a-e-h-fis ylös ja d-g-c alas. Järjestelmä tukee yläsävelsointia uskomattomalla tavalla. Kun Ritva Koistinen, konserton kantaesittäjä ja kärsivällinen kättilö, viritti ensimmäisen kerran pythagorilaisittain, kantele alkoi soida itsestään. Ilon kyneleet eivät olleet kaukana. Viritysten välinen ero on kuin virkistävän lähdeveden ja kraanaveden ero.

Teoksen konsertoivuuden ääripäävät toisaalta kanteleen intiimi, sisäänpäin kääntynyt haltioituminen, toisaalta jousten korventama tulimeri. Kantele on *Gaia*, alkuoleva ja tapahtumien hellävarainen ohjaaja. Sen soolo-osuuksista vaativimmat ovat alun prologi, kaksi mietiskelevää, vähäeleistä jaksoa ja yksi virtuoottinen asteikkokaarros.

Kadenssien ohella kanteleella on runsaasti dialogeja eri tavoin jakautuvien jousten kanssa. Matkan varrella asetelma sekoittuu ja luo nahkaansa itseään kyseenalaistaen. Kanteleen aggressiiviset, kynsin soitetut klusterit, sulkusoinnut ja glissandot peilautuvat rauhattomina jousten levollisiin flageolettipilviin, mustuttavat ne ja hajoavat pisaroiksi. Vedestä tulee tulta ja maasta ilmaa. Konsertto on syntynyt Kanteleliitto r.y:n tuella ja omistettu vaimolleni Kristinalle.

Pekka Jalkanen

Concerto for kantele and strings (1996-97)

The material of my Kantele Concerto is based on Romanian and Greek music. There are two reasons for this. Firstly, I became hooked on the music of antiquity in the course of my teaching work. On research trips to Greece and Romania, I began to feel that the Romanian folk music of today is more Greek than Greek folk music itself, containing elements that have already disappeared from the Peloponnese. Also, the modal flow of music, favouring open intervals, and the field-like flaming sea of sound produced by *taraf* ensembles seemed like a feasible sound environment to transfer to the kantele. The second reason is the theory proposed by Prof. Timo Leisiö that the kantele and the archaic stringed instruments of the Mediterranean — the harp, lyre and zither — are somehow related. Thus, echoes of the Arabian *qanun* or the Romanian *tambal* (cimbalom) can be heard in the concerto.

The concerto is based on a chromatic variation of the ancient Phrygian mode (A-B-C-D#-E-F#-G). Plato felt that this mode has a disruptive effect because it is erotic (Venus!) and passionate (two tritones), so one was to treat it with care. There are some literary sources on its application from the 5th century BC; today, it is the most commonly used mode in both Romanian and Greek folk music. The mode has also been applied 'enharmonically'. The third and seventh degrees of the mode, sometimes also the fourth, can appear in two different guises, the semitone being split into two. The tuning levers on a kantele enable the use of gliding tones and microintervals. The most important Greek feature incorporated in the concerto is the tuning. The kantele is tuned according to the Pythagorean series of fifths: A-E-B-F# ascending and D-G-C descending. This tuning supports the harmonic series in an astounding way. When Ritva Koistinen, the soloist of the concerto's premiere and its long-suffering midwife, tuned her instrument in this way for the first time, it took on a sonority all its own and nearly brought us out in tears of joy. The difference between this and conventional tuning is like between refreshing spring water and lukewarm tap water.

The concerted elements in the work range from the intimate, introverted ecstasy of the kantele to the burning sea of flames in the strings. The kantele is *Gaia*, the primeval being and the sensitive manager of events. The most demanding solo passages are the prologue, two meditative and austere passages and one virtuoso scale passage.

Apart from these cadenzas, the kantele has a lot of dialogue with the strings, which are divided in various ways. Along the way, the setting changes and transforms itself. The aggressive nail clusters, stopped chords and glissandi on the kantele are mirrored as uneasiness in the tranquil clouds of harmonics in the strings, darkening them and breaking them into droplets. Contrasts tend to attract each other and question each other's existence. Water becomes fire and earth becomes air.

The concerto was written with the support of the Finnish Kantele Association and dedicated to my wife Kristina.

Pekka Jalkanen
Translation: Jaakko Mäntyjärvi

Konsertto kantelelle ja jousiorkesterille (1996-97)

Kantelekonserton aiheet perustuvat romanialaiseen ja kreikkalaiseen musiikkiin. Siihen on kaksi syytä. Opetustyössä aloin jäädä antiikin musiikin koukkuun. Muutamalla tutkimusmatkalla sekä Kreikassa että Romaniassa rupesi tuntumaan siltä, että tämän päivän romanialainen kansanmusiikki on kreikkalaisempaa kuin kreikkalainen, ja sisältää aineksia, jotka Peloponnesokselta ovat jo hävinneet. Modaalinen, avoimia intervaleja suosiva sävelvirta ja *taraf-yhtyeiden* kenttämäinen liekkimeri tuntui otolliselta lähtökohdalta myös kanteleen kannalta. Toinen syy on prof. Timo Leisiön esittämä ajatus, että kantele ja Välimeren piirin arkaaiset kielisoittimet, harppu, lyyra ja sitra, ovat jotenkin tekemisissä keskenään. Tästä syystä joku voi kuulla konsertossa arabialaisen *qanunin* tai romanialaisen *tambal-symbaalin* kulkuja.

Konserton perustana on antiikin fryygisen moodin kromaattinen muunnos (a-h-c-dis-e-fis-g). Platonin mielestä sillä oli eroottisuutensa (Venus!) ja kiihkeytensä (kaksi tritonusta) vuoksi tasapainoa järkyttävä ominaisuus, joten sen kanssa sopia olla varovainen. Kirjallisia lähteitä sen sovellutuksista on muutamia alkaen 400 e. Kr., ja se on tämän päivän yleisin moodi niin romanialaisessa kuin kreikkalaisessakin kansanmusiikissa. Asteikkoa on sovellettu myös "enharmonisesti". Asteikon 3., 7. ja joskus 4. sävel esiintyvät välillä kahdenlaisina, kun puoliaskel jakautuu kahdeksi. Kanteleen viputekniikka mahdollistaa helposti tällaisten liukuvien sävelten ja mikrointervallien käytön. Tärkein kreikkalaislaina on asteikon viritys. Kantele on viritetty pythagoralaisen kvinttisarjan mukaan: a-e-h-fis ylös ja d-g-c alas. Järjestelmä tukee yläsävelsointia uskomattomalla tavalla. Kun Ritva Koistinen, konserton kantaesittäjä ja kärsivällinen kätilö, viritte ensimmäisen kerran pythagoralaisittain, kantele alkoi soida itsestään. Ilon kyyneleet eivät olleet kaukana. Viritysten välinen ero on kuin virkistävän lähdeveden ja kraanaveden ero.

Teoksen konsertoivuuden ääripäät ovat toisaalta kanteleen intiimi, sisäänpäin kääntynyt haltioituminen, toisaalta jousten korventama tulimeri. Kantele on *Gaia*, alkuoleva ja tapahtumien hellävarainen ohjaaja. Sen soolo-osuuksista vaativimmat ovat alun prologi, kaksi mietiskelevää, vähäeleistä jaksoa ja yksi virtuoottinen asteikkokaarros.

Kadenssien ohella kanteleella on runsaasti dialogeja eri tavoin jakautuvien jousten kanssa. Matkan varrella asetelma sekoittuu ja luo nahkaansa itseään kyseenalaistaen. Kanteleen aggressiiviset, kynsin soitettut klusterit, sulkusoinnut ja glissandot peilautuvat rauhattomina jousten levollisiin flageolettipilviin, mustuttavat ne ja hajoavat pisaroiksi. Vedestä tulee tulta ja maasta ilmaa.

Konsertto on syntynyt Kanteleliitto r.y:n tuella ja omistettu vaimolleni Kristinalle.

Pekka Jalkanen

Concerto for Kantele and String Orchestra (1996-97)

The material of my Kantele Concerto is based on Romanian and Greek music. There are two reasons for this. Firstly, I became hooked on the music of antiquity in the course of my teaching work. On research trips to Greece and Romania, I began to feel that the Romanian folk music of today is more Greek than Greek folk music itself, containing elements that have already disappeared from the Peloponnese. Also, the modal flow of music, favouring open intervals, and the field-like flaming sea of sound produced by taraf ensembles seemed like a feasible sound environment to transfer to the kantele. The second reason is the theory proposed by Prof. Timo Leisiö that the kantele and the archaic stringed instruments of the Mediterranean — the harp, lyre and zither — are somehow related. Thus, echoes of the Arabian qanun or the Romanian tambal (cimbalom) can be heard in the concerto.

The concerto is based on a chromatic variation of the ancient Phrygian mode (A-B-C-D#-E-F#-G). Plato felt that this mode has a disruptive effect because it is erotic (Venus!) and passionate (two tritones), so one was to treat it with care. There are some literary sources on its application from the 5th century BC; today, it is the most commonly used mode in both Romanian and Greek folk music. The mode has also been applied 'enharmonically'. The third and seventh degrees of the mode, sometimes also the fourth, can appear in two different guises, the semitone being split into two. The tuning levers on a kantele enable the use of gliding tones and microintervals. The most important Greek feature incorporated in the concerto is the tuning. The kantele is tuned according to the Pythagorean series of fifths: A-E-B-F# ascending and D-G-C descending. This tuning supports the harmonic series in an astounding way. When Ritva Koistinen, the soloist of the concerto's premiere and its long-suffering midwife, tuned her instrument in this way for the first time, it took on a sonority all its own and nearly brought us out in tears of joy. The difference between this and conventional tuning is like between refreshing spring water and lukewarm tap water.

The concerted elements in the work range from the intimate, introverted ecstasy of the kantele to the burning sea of flames in the strings. The kantele is Gaia, the primeval being and the sensitive manager of events. The most demanding solo passages are the prologue, two meditative and austere passages and one virtuoso scale passage.

Apart from these cadenzas, the kantele has a lot of dialogue with the strings, which are divided in various ways. Along the way, the setting changes and transforms itself. The aggressive nail clusters, stopped chords and glissandi on the kantele are mirrored as uneasiness in the tranquil clouds of harmonics in the strings, darkening them and breaking them into droplets. Contrasts tend to attract each other and question each other's existence. Water becomes fire and earth becomes air.

The concerto was written with the support of the Finnish Kantele Association and dedicated to my wife Kristina.

Pekka Jalkanen

Translation: Jaakko Mäntyjärvi